

УДК 632.6/.7 : 635.34 (477.54)

С. В. Станкевич²⁷, асистент, Н. О. Губарева, магістрант
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

**ЗАСЕЛЕНІСТЬ ПОСІВІВ ЯРИХ ОЛІЙНИХ КАПУСТЯНИХ КУЛЬТУР
ОСНОВНИМИ ШКІДНИКАМИ В ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ»
ХНАУ ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА У 2013 Р.**

На дослідних ділянках ННВЦ «Дослідне поле» Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва встановлено видовий склад шкідників олійних капустяних культур, що включає 54 види спеціалізованих і багатодіних шкідників, які належать до 8 рядів і 22 родин. Із них 29 видів є спеціалізованими шкідниками, а 25 — багатодіними.

Домінуючими видами, які щороку завдають значної шкоди, є комплекс капустяних блішок, ріпаковий квіткоїд, хрестоцвіті клопи, капустяна попелиця та капустяна міль.

У 2013 р. нами було посіяно 6 олійних культур, що належать до родини капустяних: ріпак ярий, гірчиця біла, гірчиця сиза, гірчиця чорна, редька олійна та рижій ярий. Три останні культури вперше висівали на дослідному полі.

В результаті проведених обліків шкідників нами було встановлено, що вони різною мірою заселяють олійні капустяні культури.

Капустяні блішки віддавали перевагу гірчиці білій і сизій, а також редьці олійній. Сходи цих культур значно пошкоджувались, і щільність блішок на них досягала 60 екз./м². Середній ступінь пошкодження відмічено на сходах гірчиці чорної та ріпака ярого. Щільність капустяних блішок на них становила від 30 до 35 екз./м². Рижій ярий взагалі не був пошкодженим блішками.

З початком фази стеблуння посіви почала заселяти капустяна попелиця. частка заселених рослин на ріпаку ярому досягала 85–90 %. Заселення гірчиці сизої становило близько 72 %. На гірчиці чорній капустяною попелицею було заселено близько 34 % рослин. Гірчиця біла заселялася значно менше — частка заселених рослин не перевищувала 9 %. Редька олійна та рижій ярий взагалі не були заселені капустяною попелицею.

Хрестоцвіті клопи були відмічені на всіх культурах, крім рижію ярого. Найбільшу їх щільність визначено на ріпаку ярому — 11–13 екз./м². На інших культурах щільність клопів не перевищувала 3–4 екз./м².

З початком фази бутонізації посіви почали заселятися ріпаковим квіткоїдом. Щільність цього виду шкідника була нижчою, ніж у попередні роки. На ріпаку ярому, гірчиці білій, сизій і чорній вона становила 4,6–5,1 екз./м², а редька олійна та рижій ярий не заселялися зовсім. Це можливо можна пояснити тим, що редька олійна має квітки білого кольору, а для квіткоїда приманливим є жовтий колір квіток. Рижій ярий має дрібні квітки, що ускладнює живлення квіткоїда.

²⁷ Науковий керівник — Євтушенко М. Д., кандидат біологічних наук, професор.

Капустяна міль у масі заселяла посіви гірчиці чорної, редьки олійної та рижію. Щільність гусениць становила 12–16 екз./м² на гірчиці чорній та редьці олійній, а на рижії — 12–13 екз./м².

Прихованохобітники були відмічені на всіх культурах, проте лише на рижію ярому їх щільність була високою і становила близько 17 екз./м². На інших культурах щільність прихованохобітників не перевищувала 2 екз./м².

Таким чином, з усіх олійних капустяних культур рижій ярий був найбільш стійким до пошкодження капустяними блішками і не потребував проведення заходів захисту. А на інших культурах щільність шкідника значно перевищувала ЕПШ.

Редька олійна та рижій ярий зовсім не заселялися капустяною попелицею та ріпаковим квіткоїдом, на відміну від інших культур, де щільність популяцій перевищувала ЕПШ.

Також рижій ярий був єдиною з культур, що не заселялася хрестоцвітими клопами.

ЕПШ на посівах рижію ярого перевищували лише чисельність прихованохобітника та капустяної молі.

УДК. 632.6/7 : 633.853.494 (477)

С. В. Станкевич^{1 28}, Л. П. Кава²

¹Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва;

²Національний університет біоресурсів і природокористування України

ШКІДНИКИ РІПАКА У СХІДНОМУ ТА ЦЕНТРАЛЬНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Основними причинами отримання низького врожаю ріпака є недотримання агротехніки та великі втрати від шкідливих організмів. Недобір врожаю, що спричиняється шкідливими організмами, сягає 30–40 % і більше, тому розробка ефективної, науково обґрунтованої системи захисту посівів ріпаку при сучасній технології вирощування дуже актуальна.

Виявлення умов, що сприяють розмноженню шкідливих комах у тому чи іншому місці, дає можливість науково обґрунтувати і здійснити заходи щодо обмеження їх шкідливої діяльності і навіть повністю запобігти небезпеці.

Добре відомо, що комахи як у географічних, так і в локальних популяціях розподіляються вкрай нерівномірно. Це спричиняється відмінностями у природних і господарських умовах тих чи інших районів, від яких залежать як можливість існування, так і інтенсивність розмноження комах.

Незважаючи на короткочасне існування агроценозів ярих олійних капустяних культур (90–120 днів), їх ентомофауна характеризується значним різноманіттям видового складу.

²⁸ Науковий керівник — Євтушенко М. Д., кандидат біологічних наук, професор.